

Checklist advies jodiumgehalte GD Tankmelk Mineralen

Met deze checklist kunt u snel de mogelijke oorzaken van een te hoog of te laag jodiumgehalte inventariseren en deze meenemen in uw advies.

Het belang van een goede jodiumvoorziening

Jodium is onmisbaar voor de schildklier bij de vorming van schildklierhormonen. Deze hormonen zijn belangrijk voor een goede stofwisseling. Bij langdurige jodiumtekorten kunnen problemen ontstaan met slap- en doodgeboren kalveren. Levend geboren kalveren ontwikkelen zich in dit geval onvoldoende en hebben soms een duidelijk vergrote schildklier. Bij oudere dieren kan sprake zijn van een verminderde vruchtbaarheid. Bij een duidelijke jodiumovermaat zijn de belangrijkste verschijnselen een slechte eetlust, neusuitvoeiing, en een overmatige traan- en speekselproductie. Verder kan een verminderde melkproductie en een schilferige huid worden waargenomen.

Minder bekend is de relatie tussen jodium en selenium. Selenium is betrokken bij de omzetting in de schildklier van het jodium-bevattende T4 (thyroxine) naar het actieve T3. Zowel een jodium- als een seleniumtekort kan dus op termijn leiden tot een verminderde schildklierfunctie met zelfs een vergroting van de schildklier tot gevolg.

1. Jodium via voer en drinkwater

- ☐ **Ruwvoer.** Gemiddeld kan in grasproducten uitgegaan worden van 0,5 mg l/ kg ds; in snijmaiskuil van 0,3 mg/ kg ds (1). De variatie in grasproducten kan groot zijn, daarom wordt geadviseerd om graskuilen periodiek te onderzoeken op mineralen (inclusief spooreslementen). Zeekleigronden zijn relatief rijk en zandgronden zijn relatief arm aan jodium.
- ☐ **Mengvoer.** Het jodiumgehalte in mengvoer kan per fabrikant anders zijn en ligt voor de meeste producten (A- en B-brok) tussen de 1,3 en 2,0 mg/ kg. Bij eiwitrijk mengvoer ligt het jodiumgehalte een stuk hoger, vaak het dubbele van een A- of B-brok (2).
- ☐ **Bijproducten.** Droge en natte bijproducten zijn over het algemeen arm aan jodium (0,1-0,2 mg/ kg ds; (1)).
- ☐ **Losse mineralen.** Mineralenmengsels kunnen sterk variëren in samenstelling. Met veel mineralenmengsels wordt de dagelijkse behoefte aan jodium al gedekt door het mengsel zelf. Soms worden (extra) mineralenmengsels gevoerd van andere firma's dan de firma die het mengvoer levert. Uitwisseling van informatie is dan belangrijk.
- ☐ **Likblokken.** De mineralensamenstelling van likblokken van de verschillende fabrikanten kan zeer sterk variëren. De gemiddelde dagopname van jodium kan berekend worden op basis van het aantal opgenomen blokken per tijdseenheid, het gehalte aan mineralen per likblok en het aantal dieren in het koppel. Per dier kan de individuele opname echter sterk variëren.
- ☐ **Mineralenbolus.** De verschillende bolussen werken vaak 3-5 maanden en gedurende die tijd is het aanbod via de bolus vaak voldoende om de dagelijkse behoefte te dekken.
- ☐ **Mineralen bij inkuilen.** Deze leveren soms verwarring op bij de kuilanalyses of worden niet meegenomen bij de rantsoenberekening.
- ☐ **Drinkwater.** Soms wordt jodium via drinkwater aangeboden, zowel in combinatie met andere mineralen als apart.
- ☐ **Selenium.** Controleer bij een laag of laag normale jodiumvoorziening ook de seleniumvoorziening, vanwege de eerder genoemde relatie tussen jodium en selenium.

2. Andere jodiumbronnen

- ☐ **(Pre)dip of spray.** Bij gebruik van een jodiumhoudend dip- of spraymiddel kan een deel eventueel in de melk terechtkomen. Dip of spraymiddelen kunnen ook door de huid worden opgenomen en uitgescheiden in de melk. Predippen met jodiumhoudende dipmiddelen is in NL alleen toegestaan in overleg met de afnemer van de melk.
- ☐ **Voorbehandeling en/of speenafwijkingen.** Door een goede voorbehandeling, met reiniging van spenen en voorstralen, wordt voorkomen dat eventueel restjes dipmiddel in de melk komen. Bij speenafwijkingen (m.n. speenpuntverechting) is er meer kans dat restjes dipmiddel in de melk terecht komen en is extra aandacht voor een goede voorbehandeling op zijn plaats.
- ☐ **Behandeling met jodiumhoudende preparaten.**

Bronnen: (1) CVB Mineralentabel 2012
 (2) CVB Handleiding Mineralenvoorziening 2005